

קול צופיד

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

אמור - תש"ס - מאת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

וכתב רש"י שבת קובעת לקידוש היינו שאם ישב לאכול לפני שבת וחשכה אסור לו לאכול עד שיקדש וכך יציאת שבת קובעת להבדלה אם היו אוכלין וחשכה במוצ"ש אסור לאכול עד שיבדיל.

בהמשך אומרת הגמרא ש"הבדלה אינה קובעת" והסביר רשב"ם שם שאם התחיל סעודת שבת מבעוד יום זהו כבוד שבת שיהא גומר סעודתו אף לאחר שהחשיך ולאחר גמר סעודתו יבדיל, והגמרא ממשיכה שזה מדובר לענין שלא יפסיק את הסעודה. אבל להתחיל לא מתחילין וגם כשהתחיל היינו באופן שאכל פת מבעוד יום אבל אם קבע לשתיה בלבד אפילו שהתחיל מבעוד יום מפסיק עם השקיעה. וכתבו התוס' (שם ד"ה והני"מ) שמשמע מכאן שמותר לאכול בחשיכה סמוך לערב וזה לשונם שם:

ותימא שלא נהגו לאכול בין מנחה לערבית והביאו שר"ת כעס על מי שאכל בין מנחה למערב (בזמנם היו מתפללים מנחה בשבת סמוך ממש לערבית) ואח"כ כתבו ויש לדחות ולאמר שכאן מדובר שהתחילו בהיתר ואם התחילו בהתר מותר להמשיך.

וכ"כ התוספות בשבת דף ט. המשנה כותבת דברים שלא יעשה אדם סמוך למנחה "ואם התחילו אין מפסיקים". מפסיקים לקריאת שמע שהיא מדאורייתא, וכתב התוס' (בד"ה התחילו) שאם התחילו בהיתר איירי ובוזה לא מפסיקים (עיין שו"ע סי' רלה, סעיף ב שאסור לאכול חצי שעה סמוך לזמן קריאת שמע ואם התחיל לאכול והגיע זמן של ק"ש "מפסיק וקורא ק"ש בלא ברכותיה וגומר סעודתו ואח"כ קורא אותה בברכותיה ומתפללי" ועיין לרמ"א שם שלענין תפילה שהיא מדרבנן אינו מפסיק אולם אם התחיל לאכול חצי שעה לפני זמן של קריאת שמע והגיע הזמן אינו מפסיק.

האיסור לאכול בשבת מהשקיעה או מצאת הכוכבים?

השו"ע (סי' רצט, סעי' א) כתב "אסור לאכול בשבת בערב משתחשך" האם הכוונה עם השקיעה או הכוונה לצאת הכוכבים עיין מג"א וב"ח ומשנ"ב שם ס"ק א' וכה"ח שם ס"ק ג' כתבו שבספק חשיכה אסור לשתות ולאכול דהיינו אחרי השקיעה. ואע"פ כן כותב המשנ"ב שאם לא אכל סעודה שלישית בספק חשיכה דהיינו בבין השמשות מותר להתחיל לאכול. ועיין שם בכה"ח שאוסר.

ועיין באור הלכה שם שהביא שהרבה אחרונים שאוסרים בספק חשיכה ורק הר"ה דעת יחידאה שהקל והביא גם סברת הרמב"ם שאוסר בספק חשיכה ואע"כ כתב שבכל אופן אין למחות ביד המקילין, ובשה"צ כתב שבסעודה שלישית כיון שהיא מצוה אפשר לסמוך על הר"ה. היינו לאכל בספק חשיכה כזית לקיים סעודה שלישית ואסור לו להמשיך בחשיכה, כי זה לא נקרא שהתחיל בהיתר.

כשהתחיל לאכול מוקדם האם צריך להפסיק

השיעור לעילוי נשמת:

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל

פרשת השבוע: אמור

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

אכילה בליל שבת ובמוצ"ש קודם השקיעה

ליל יום הזכרון

הערב ליל ד' אייר נקבע ליום הזכרון לחללים וע"כ אנו אמרנו בתחילת השיעור את ההשכבה מנוחה נכונה וכללנו עם חללי צה"ל גם חללי מערכות ישראל וכל אלה שמסרו נפשם על קידוש השם וקדושת הארץ וכל אלה שנרצחו בידי המרצחים מארגוני טרור למיניהם ככתוב במחזור של יוה"כ. חז"ל אומרים (בבא-בטרא דף י', ב) שהרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, והגמרא שואלת האם הכוונה על רבי עקיבא? הרי הוא מעלתו גדולה בשמים גם מבלי שנהרג על קידוש השם והגמרא מתרצת שם כגון הרוגי לוד ורש"י מסביר שהם שני אחים לוליינוס ופפוס שמסרו עצמם על קידוש השם, היינו אפילו אנשים פשוטים ולא ברמתו של רבי עקיבא גם הם אם נהרגו על קידוש ה' אין שום בריה יכולה לעמוד במחיצה שהם נמצאים.

והגמרא במסכת ראש השנה (דף כג, א) אומרת אוי להם לעכו"ם שאין להם תקנה שנאמר תחת הנחשת אביא זהב, ותחת הברזל אביא כסף, ותחת העצים נחושת, ותחת האבנים ברזל. תחת רבי עקיבא וחביריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ונקיתי דמים לא נקיתי וה' שוכן בציון. ועיין בפירושו של אהלי יעקב (עמוד מו ע"ב) על מה שאנו אומרים בסליחות של יום הכפורים אדיר ונאור וכו' "כובש עוונות לובש צדקות" יש לבוש מיוחד שנקרא פורפא שבו מצויירים כל הרוגי מלכות וכל אותם שמסרו את נפשם על קידוש השם ואם המקטרג רוצה לקטרג על עם ישראל על עוונותיהם הקב"ה מסתכל בפורפא ומטמין את כל העוונות וכובשם. כובש עוונות באיזה זכות בזכות "לובש צדקות" אותו לבוש שבו מצויירים הקדושים.

שבת קובעת לעצמה

הגמרא במסכת פסחים (דף קה, א) "רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא וקאי עליהו רב המנונא סבא, אמרו ליה זיל חזי אי מקדיש יומא נפסיק וניקבעיה לשבתא. אמר להו, לא צריכיתו שבתא קבעה נפשה דאמר רב כשם שהשבת קובעת למעשר כך שבת קובעת לקידוש. סבור מינה כי היכי דקבעה לקידוש כך קבעה להבדלה, אמר להו רב עמרם הכי אמר רב לקידוש קובעת ולא להבדלה קובעת. והני מילי לענין מיפסק דלא מפסקין, אבל אתחולי לא מתחילין ומיפסק נמי לא אמרן אלא באכילה אבל בשתיה לא ושתיה נמי לא אמרן אלא בחמרא ושיכרא אבל מיא לית לן בה."

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

אמור - תש"ס - מאת מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פֶּלַג הַמִּנְחָה מִפְּנֵי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו שַׁבַּת וְהוֹסִיף מַחֹל אֶל הַקּוֹדֶשׁ עֵי
מִשְׁנֵי"ב שֶׁסִּ"ק ה' שֵׁשׁ חוֹלְקִין וְאֹמְרִים שְׁצִרִיךְ לֵאכּוֹל סְעוּדָה
בְּלֵילָה מִמֶּשׁ (וְכֵן עֵיין בַּה"ח סִ"ק ו').

וְכַתֵּב הַבַּא"ח (שְׁנָה שְׁנִיָּה בְּרֵאשִׁית סְעִי יג) שֶׁאֶעֱפִי שְׁקִידוֹשׁ
דְּאוֹרֵייתָא יָכוֹל לִקְדֹּשׁ מִבְּעוּ"י מִטַּעַם שֶׁתּוֹסַפֵּת שַׁבַּת דְּאוֹרֵייתָא
וְגַם לְמִי שֶׁסּוֹבֵר תּוֹסַפֵּת שַׁבַּת דְּרַבָּנִין יָכוֹל, וְכַתֵּב שֶׁסִּ"ק ו' עֵיין
הַעוֹלָם בְּזֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לִקְדֹּשׁ מִבְּעוּד יוֹם וְהַמַּחְמִיר לִקְדֹּשׁ
בְּוֹדָאֵי לֵילָה תַּעֲבִיב".

וְעֵיין בְּמִשְׁנֵי"ב וְכַה"ח שֶׁשִּׁיכּוֹל לֵאכּוֹל כִּזִּית אַחֵר צַה"כ וְבִזֵּה
יֵצֵא יוֹד"ח גַּם לְשִׁטּוֹת שֶׁחִיב לֵאכּוֹל בְּלֵילָה. וְכַתֵּב בַּא"ח
בְּרֵאשִׁית שֶׁסִּ"ק ו' בְּפֶרֶךְ וִירָא סְעִי י"א הַרּוּצָה לֵאכּוֹל דְּוֹקָא
אַחֵר צַה"כ לֹא יִתְפַּלֵּל מִפְּלַג הַמִּנְחָה כִּי צִרִיךְ לִקְדֹּשׁ מִיֵּד אַחֵר
הַתְּפִילָּה וְאִם יִמְתֵּן עַד צַה"כ יַעֲבֹר זְמַן רַב בֵּין הַתְּפִילָּה
לְקִידּוּשׁ.

כִּיצַד מוֹתֵר לֵאכּוֹל לִפְנֵי שְׁקוּרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּזִמְנָה

יֵשׁ מַחְלָקִים בֵּין הַמַּגִּי"א לְבֵין הַבִּין הַבִּין כִּיצַד מוֹתֵר לֵאכּוֹל מִיֵּד אַחֵר
שֶׁהַתְּפִלָּה וְקִיבֵּל שַׁבַּת הָרִי אֲסוּר לֵאכּוֹל קוֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע.
לְדַעַת בִּי"י מִכּוּיִן שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע מִבְּעוּ"י מִפְּלַג הַמִּנְחָה
אֲפֻשֶׁר לְסַמּוֹךְ בִּזֵּה עַל רַבִּי יְהוּדָה גַּם לְעֵינֵי אֲכִילָה. וְהַקְשָׁה
עָלָיו הַמַּגִּי"א (שֶׁסִּ"ק ב) וְהִבִּיא טַעַם אַחֵר וְז"ל וְעַכ"פ הַנּוֹהֲגִים
לְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית בְּעֶרְשִׁי מִבְּעוּ"י כִּשְׁהִיגֵעַ חֲצִי שְׁעָה סְמוּךְ לְזְמַן
קְרִיאַת שְׁמַע אֲסוּרִים לְהַתְּחִיל לֵאכּוֹל וּמוֹבָא בְּמִשְׁנֵי"ב (שֶׁסִּ"ק
ו) וְהוֹסִיף שֶׁהַנּוֹהֵג לֵאכּוֹל לִפְנֵי קְרִי"ש בְּלֵילָה יֵשׁ לוֹ עַל מִי לְסַמּוֹךְ
וְכַתֵּב שֶׁזֶה לְעֵינֵי הַהִיתֵר לֵאכּוֹל אֲבָל חִיב לְחַזֹּר וּלְקַרָּא קְרִי"ש
אַחֵר צַה"כ וְעֵיין כַּה"ח (שֶׁסִּ"ק ז) בְּעֵינֵי זֶה.

בְּשַׁבָּתוֹת שְׁבָהם סוֹפְרִים סְפִירַת הָעוֹמֵר

כֹּל זֶה לְעֵינֵי שַׁבַּת רִגְלָה אֲבָל בְּשַׁבָּתוֹת הָעוֹמֵר אֲפִי בִּימֵי הַחֹל
כְּתוּב בְּסִי' תַּפִּי"ט סְעִי ד' שֶׁכְּשִׁהִיגֵעַ זְמַן אֲסוּר לֵאכּוֹל עַד
שִׁישְׁפּוֹר עֵיין מִי"ב (סִ"ק כג) שֶׁאֲפִי קָרָא קְרִי"ש וְהַתְּפִלָּה עֲרַבִּית
אֶעֱפִי"כ אֲסוּר לוֹ לֵאכּוֹל אִם לֹא סֶפֶר סְפִירַת הָעוֹמֵר).
וְכַתֵּבוּ הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁלֹּא דְּוֹקָא מִזְמַן צַה"כ אֲלֵא כִּבְר חֲצִי שְׁעָה
קוֹדֶם אֲסוּר לֵאכּוֹל (עֵיין כַּה"ח שֶׁסִּ"ק סג וְכֵן פֶּסֶק הַבְּרַכִּי
וּמִשְׁנֵי"ב סִ"ק כג) וּמִי"ש הַרְמִי"א שֶׁשֶּׁאִם הַתְּחִיל לֵאכּוֹל פּוֹסֵק
וְסוֹפֵר הֵינּוּ הַתְּחִיל לֵאכּוֹל בְּאִסּוּר אֲבָל אִם הַתְּחִיל חֲצִי שְׁעָה
לִפְנֵי הַזְמַן דִּהֵינּוּ שֶׁהַתְּחִיל בְּהִיתֵר אֵינּוּ חִיב לְהַפְסִיק, וְהַסְבִּירוּ
הַמְּפָרְשִׁים שֶׁהַרְמִי"א כִּי לְמִי"ד שֶׁסְּפִירַת הָעוֹמֵר דְּאוֹרֵייתָא
כַּהֲרַמְבֵּי"ם, וְלִדְיֹן שֶׁפּוֹסְקִים שֶׁסְּפִירַת הָעוֹמֵר דְּרַבָּנִין אֵין צִרִיךְ
לְהַפְסִיק, אֲפִי אִם הַתְּחִיל בְּאִסּוּר וְכֵן כְּתַב הַגִּרָּא, וְאֶעֱפִי"כ
כְּתַבוּ הַפּוֹסְקִים שֵׁשׁ לְהַחְמִיר כַּסְּבֵרַת הַרְמִי"א שֶׁאֵין בִּזֵּה טְרַחָה
גְּדוּלָּה אִם מִפְּסִיק מִעַט וּמִבְּרִךְ, (עֵי' מִשְׁנֵי"ב שֶׁסִּ"ק כה);
וְכַה"ח סִ"ק סח) כֹּל זֶה בִּיּוֹם חוֹל רִגְלִי.

בְּשַׁבַּת שֶׁהַרְבֵּה אֲנָשִׁים רוֹצִים לְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית מוֹקְדִם מִפְּלַג
הַמִּנְחָה כְּדִי שִׁיכּוֹל לִקְדֹּשׁ וּלְאֲכּוֹל וְהִילָּדִים יִשְׁאֵר עֲרִים וּבְפֶרֶט
בְּקִץ זְמַן הָעוֹמֵר אֲשֶׁר לְצַעֲרָנוּ מִשְׁתַּמְשִׁים בְּשַׁעוֹן קִץ, וְסוֹמְכִים

בְּשִׁקְיעָה?

וְהוֹסִיף הַשּׁוֹי"ע שֶׁסִּ"ק אֲבָל אִם הִיָּה יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל מִבְּעוּד יוֹם
וְחִשְׁכָּה לוֹ אֵין צִרִיךְ לְהַפְסִיק וְאִם הִיָּה יוֹשֵׁב וְשׁוֹתָה וְחִשְׁכָּה לוֹ
צִרִיךְ לְהַפְסִיק" (וְהוֹסִיף שֶׁסִּ"ק אֵת סְבֵרַת הַסְּמִי"ג שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים
כְּמוֹהָ).

וְכַתֵּב שֶׁסִּ"ק ג' דְּוֹקָא אִם הַתְּחִיל בְּהִיתֵר אֲבָל אִם
הַתְּחִיל בְּאִסּוּר פּוֹסֵק וּמִבְּדִיל, וּבִלְאוּ הַכִּי אִם הַתְּחִיל לֵאכּוֹל
תּוֹךְ חֲצִי שְׁעָה קוֹדֶם זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהִיא דְּאוֹרֵייתָא חִיב
לְהַפְסִיק מִדִּין קְרִיאַת שְׁמַע. וְגַם כֹּאֵן מִי"ש אִם הַתְּחִיל לֵאכּוֹל
בְּהִיתֵר הֵינּוּ חֲצִי שְׁעָה לִפְנֵי קְרִיאַת שְׁמַע דִּהֵינּוּ בְּעֶרֶךְ עֶשֶׂר
דְּקוֹת לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה אִזִּי יָכוֹל לֵאכּוֹל עַד הַשְּׁקִיעָה וְעַם הַשְּׁקִיעָה
חִיב לְהַפְסִיק. (עֵיין כַּה"ח סִ"ק ט).

וְעֵיין בַּא"ח (שְׁנָה שְׁנִיָּה פֶּרֶשֶׁת וִיֵצֵא סְעִי יח) "כִּיּוֹן שֶׁהִיגֵעַ סֶפֶק
חֲשִׁיכָה אֲסוּר לֵאכּוֹל אוֹ לְשִׁתּוֹת עַד שִׁיבְדִיל וְאִם הִיָּה יוֹשֵׁב
וְאוֹכֵל מִבְּעוּד יוֹם וְחִשְׁכָּה לוֹ אֵין צִרִיךְ לְהַפְסִיק וּמוֹתֵר שִׁיגְמוֹר
כְּרָצוֹנוֹ. וְאִם הַפְּסִיק וְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית אֲפִילוֹ אִם עֵדִיין לֹא חֲשִׁכָה
אֲסוּר לֵאכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת עַד שִׁיבְדִיל כִּיּוֹן שֶׁהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית וְהָא
דְּאֲמִרִינֵן בְּהִיָּה יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל דְּקִבְעָה עֲצָמוֹ לֵאכִילָה דְּאֵינוּ צִרִיךְ
לְהַפְסִיק הֵינּוּ דְּוֹקָא אִם הַתְּחִיל קוֹדֶם חֲצִי שְׁעָה לְחֲשִׁיכָה אֲבָל
אִם הַתְּחִיל תּוֹךְ חֲצִי שְׁעָה אִזִּי אֲסוּר לֵאכּוֹל כִּשְׁהִיגֵעַ סֶפֶק חֲשִׁיכָה
עַד שִׁיבְדִיל".

מִה הַדִּין בְּלֵיל שַׁבַּת

כְּתַב מֶרֶן (סִימֵן רסז, סְעִי ב) "מִקְדִּימִין לְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית יוֹתֵר
מִבִּימוֹת הַחֹל וּבְפֶלַג הַמִּנְחָה יָכוֹל לְהַדְלִיק וּלְקַבֵּל שַׁבַּת בְּתַפִּילַת
עֲרַבִּית וּלְאֲכּוֹל מִיֵּד (וְכַתֵּב מִשְׁנֵי"ב סִ"ק ג' הֵינּוּ שֶׁהַתְּפַלֵּל מִנְחָה
לִפְנֵי פֶּלַג הַמִּנְחָה וְעֲרַבִּית אַחֲרֵי פֶּלַג הַמִּנְחָה כַּסְּבֵרַת רַבִּי יְהוּדָה,
שֶׁלֹּא יִהְיֶה תִּרְתִּי דְּסִתְרִי). הֵינּוּ שֶׁאִם כִּבְר הַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית אַחֵר
פֶּלַג הַמִּנְחָה דִּינוֹ כְּלִילָה גַּם לְעֵינֵי סְעוּדַת שַׁבַּת

מַחְלּוֹקַת ר"ת וְהַרְא"ש בְּשִׁטַּת רַבִּי יְהוּדָה

עֵיין בְּתוֹס' בְּרֻכּוֹת (דף ב' ד"ה מֵאִמְתִּי) שֶׁמִּשְׁמַע מִדְּבַר ר"ת
שֶׁלְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹתֵר לְקַרְוֹא קְרִיאַת שְׁמַע מֵאַחֲרֵי פֶּלַג הַמִּנְחָה
(וּמִשְׁמַע שְׁרִשִּׁי חוֹלֵק עַל זֶה) וְהַרְא"ש שֶׁסִּ"ק א' כְּתַב שֶׁמֵּא
שֶׁהִקִּילוּ זֶה דְּוֹקָא לְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית כְּרַבִּי יְהוּדָה אֲבָל לֹא לְעֵינֵי
קְרִיאַת שְׁמַע. לְדַעַת ר"ת פּוֹסְקִים כְּדַעַת רַבִּי יְהוּדָה אֵף לְעֵינֵי
קְרִיאַת שְׁמַע, וְלִרְא"ש רַק לְעֵינֵי תְּפִילָּה.

נִפְסָקָה הַלְכָה בְּשׁוּ"ע (סִי' רלה) שֶׁמוֹתֵר לְקַרְוֹא קְרִיאַת שְׁמַע
מִבְּעוּד יוֹם עִם בְּרֻכּוֹתֶיהָ וְלְהַתְּפַלֵּל, וְכִשְׁמִיגֵעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע
דִּהֵינּוּ בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים "קוּרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא בְּרֻכּוֹת.
וְהַטַּעַם הוּא שֶׁמֶרֶץ פּוֹסֵק כְּרִי" אֲפִילוֹ לְעֵינֵי קְרִיאַת שְׁמַע, הֵינּוּ
שִׁיכּוֹל לְקַרְוֹא קְרִי"ש וְלְהַתְּפַלֵּל עֲרַבִּית מִפְּלַג הַמִּנְחָה. וּמֵאַחֵר
וְקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרֵייתָא הוּא חוֹשֵׁשׁ לְסוֹבְרִים שֶׁאֲפִילוֹ לְדַעַת
רִי" לֹא יָכוֹל לְקַרְוֹא קְרִיאַת שְׁמַע עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים לְכֵן פֶּסֶק
שִׁיחֲזוֹר וִיקְרָא בְּלִי בְּרַכָּה בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים.

וּלְפִי זֶה מִי"ש מֶרֶן בְּשׁוּ"ע (סִימֵן רסז) שִׁיכּוֹל לֵאכּוֹל מִיֵּד אַחֲרֵי

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

אמור - תש"ס - מאת מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

אבודרהם שהקשה על מחזור ויטרי מדברי הרמב"ם שפסק שאם ספר ללא ברכה יצא יד"ח.

ורוב המפרשים הבינו שרש"י חולק על הרמב"ם ועין לפרי חדש שכתב שאין מחלוקת בניהם מכיון שרש"י התנה מראש שהספירה בלי ברכה היא בתנאי שלא ישכח בלילה לברך ולספור. עיין לגאון שם ס"ק ג' שאומר שכל הדין המובא שם בשו"ע סעי' ג' מדובר בבין השמשות ולא בבעוד יום ממש, והוא סובר שמה שכתב מחזור ויטרי זה למ"ד שסובר שברכות מעכבות, ועיין שם שהקשה מסעי' ד' בשו"ע שמשמע שברכה לא מעכבת, וההוכחה לכך שהשואל את חברו בה"ש ואמר לו מספר בלא ברכה יצא יד"ח. ואפשר שמחזור ויטרי סובר שלדעת ר"י כמו שמועיל פלג המנחה לענין קרי"ש ותפילה מועיל לענין עומר וכמו פסקי התוס' והמאירי לעיל.

ועיין משנ"ב שם ומג"א ס"ק ד' וט"ז ס"ק ו' מ"ש בזה אולם בתשובות הרשב"א בס"י קנ"ד מובא בשו"ע להלכה, אם ציבור טעה ביום המעון והתפללו ערבית מוקדם וספרו עומר באם חייבים לחזור ולספור משמע לכאן שהם ספרו מפלג המנחה ולדעתו צריך לחזור ולספור בברכה וכלשונו "דהיכא לימא היום 10 ימים לעומר ואינם אלא 9".

היינו שלא יקרא 10 עד צה"כ ובתשובתו (בסי' רלה) כתב מה שאמרת בשם רש"י שהתפלל עם הציבור מבעו"י ומנה עמהם ימים ושבעות בלא ברכה, והתנה שיחזור ויברך בלילה כותב הרשב"א אני תמה אם רש"י אמר דבר בזה, ואם אחרים אומרים משמו תולים בו בוקי סרוקי שאם ספר מבעו"י לא עשה כלום, עומד ביום א' ואומר יום ב' והוסיף ואל תשוה ענין זה לענין קרי"ש שלדעת ר"ת יוצא אחרי פלג המנחה כי א"כ כיון שספר מבעו"י הוי ברכה לבטלה, משמע שסובר שלענין עומר לא אומרים כדעת רבי יהודה אחרי פלג המנחה. ועיין להגאון שם ס"ק ה' שהביא דברי רשב"א בתשובה שאחרים כתבו משם רש"י ולא רש"י חתום על זה, עיי"ש.

לסיכום

בזמן בין השמשות לא יספור עם ברכה. בדיעבד אם ספר עם ברכה יצא יד"ח ויחזור ויספור כשיהיה ודאי לילה בלי ברכה. וכן אם ספר בה"ש בלי ברכה יצא יד"ח ויחזור ויספור כשיהיה ודאי לילה בלי ברכה.

ולכתחילה ישתדל אדם לספור רק אחרי צה"כ ממש לדעת שו"ע ר"ז וכה"ח ובא"ח באורח חיים אם שואלים האדם כמה היום בעומר אפילו אחרי פלג המנחה לא יאמר כמו דין בין השמשות.

תשובות לשואלים

א. **שאלה:** חתן שמתחתן אחרי ל"ג בעומר האם מותר לו לקנות בגדים חדשים?
תשובה: יש שלוש שיטות בזה:

י"א שלא יברך שהחיינו על שום דבר וי"א שיברך רק על פרי

על דעת שו"ע ס"י רצ"ז הנ"ל. ומלבד מ"ש לעיל שיש מחמירים לענין סעודת שבת שצריכה להיות דוקא בלילה. יש בעיה נוספת בעניין העומר שכתבנו לעיל חצי שעה לפני זמן ספירת העומר אסור להתחיל ולאכול וא"כ המתפלל ערבית אחר פלג המנחה צריכים להקפיד לקדש ולאכול לפני זמן חצי שעה קודם זמן ספירת העומר אחרת צריכים להתמתין עד צה"כ לספור העומר ואח"כ לאכול עם כל זה כתוב בא"ח בספרו או"ח עמוד רי"א ס"י כ' שיכל להתחיל ולאכל אפילו תוך חצי שעה מזמן ספירת העומר אבל יאכל פחות מכביצה פת ולאחר יסיפור יאכל יותר.

וכ' שם שבדרך זו עדיף ממה שימתין לקדש עד הלילה כמ"ש לעיל שקידוש צריך להיות מיד אחר התפילה, וכתב עוד תקנה שיכול לאכול אפי' סמוך לזמן ספירת העומר, והוא שימצא אדם שיזכיר לו כשיגיע הזמן ספירת העומר שיפסוק לאכול ויספור, (עי' שם שנסתפק באדם ששכח לספור לילה ויום שממשיך לספור בלי ברכה האם אדם כזה יכול להיות שומר, והחליט מאחר והוא חייב להמשיך לספור בלי ברכה מדין סב"ל כשם שחייב לעצמו לספור יזכיר גם לשני לברך ולספור).

למסקנה מותר להתפלל ערבית בליל שבת אחרי פלג המנחה, לקבל שבת ולסעוד מבעו"י. ולדעת ב"י אין צורך להתמתין עד הלילה עבור קרי"ש כי יש לסמוך על זה על דעת רבי יהודה, ושאר פוסקים סוברים לחוש שמא דברי רבי יהודה רק לתפילה ולא לקרי"ש, מסקנת מ"ב אם יש לו צורך יכול לאכול. ולדעת כה"ח יכול לכתחילה לאכול ובכל אופן עדיף שיאכל כזית אחר שתחשך.

בשבתות של ספירת העומר נוספת בעיה שאסור להתחיל לאכול חצי שעה לפני ספירת העומר לכאורה צריך לרוץ לביתו שיתחיל לאכול חצי שעה לפני צה"כ ולדעת בא"ח הנ"ל יכול לקדש ולאכול רק שיזהר שלא יאכל פת יותר מכביצה עד שיגיע זמן ספה"ע ואז יברך ויספור ואח"כ יאכל כרצונו או שיעמיד שומר.

כתבו פסקי תוס' (מסכת מנחות ס"י קצ"י) י"א דלאחר שהתפללו ערבית כיון דהוי לילה לענין קריאת שמע ותפילה הוי לילה גם לענין עומר היינו לדעתם אדם יכול לברך ולספור אם התפלל אחר פלג המנחה.

שיטה המובאת במחזור ויטרי בשם רש"י

כתב הב"י בשם מחזור ויטרי (ק"ד) ובשם שבולי הלקט (רלד) שרש"י היה מתפלל עם הציבור מבעו"י והיה סופר עמהם בלי ברכה, ובלילה ודאי היה מברך וסופר ועשה זאת כי חשש שמא ישכח לספור בלילה והתנה מבעו"י שאם ישכח זו תהיה הספירה ואם יזכור יהיה העיקר בלילה.

ועיין במאירי (פסחים קכא) שסובר כדעת פסקי התוס' דלעיל שבזה"ז שספירת העומר דרבנן יכול לכתחילה לספור מפלג המנחה אם התפלל ערבית. ועיין בב"י (סי' תפט) שהביא סברת

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

אמור - תש"ס - מאת מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שהאמא שלי נקתה בזמנו כשלא היו ירקות מגוש קטיפה אף אני
אעשה כמוה. כי אין לנשים היום את הסבלנות של הסבתא,
ואין לנו את העינים המשמרות ביותר של הסבתא וגם
התולעים היום חכמים יותר ונכנסים בתוך הגבעולים.
ובכל זאת אם אין ברירה, יש חוברת "מן המותר בפיך" של
חכם שחפץ בעילום שמו שהוציא את החוברת בהנחייתנו ושם
מבואר לכל סוג ירק - את אופן נקיונו והכשרתו.
ושב גם אם יוציא אדם חומש יותר לירקות מגוש קטיפה - כן
יעשה.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

ולא על בגד וי"א שמותר לברך שהחינו על בגד ועל פרי שאין
זה חמור כמו בין המיצרים (עיין מש"ב סי' תצ"ג ס"ק א'
וכה"ח שם ס"ק ד'. ואורח חיים דף רט"ז).

וכתב אורח חיים שם אפילו לדעת המחמירים ולא מברכים
שהחינו על הלבוש לקנות ודאי שמותר, עיי"ש ובפרט שאפילו
בבין המיצרים מותר לקנות בגד חדש והאיסור רק מ"ח אב.
ומנהג ירושלים שמברכים שהחינו על הכל.

ב. שאלה: אדם שמצא כסף במונית ובעל המונית טוען
שהמציאה מגיעה לו הואיל ונמצאת ברשותו, כיצד על המוצא
לנהוג?

תשובה: המוצא מציאה שיש בה סימן צריך להכריז עליה
ולתלות פתקים בבהכ"נ סמוך למקום שבו נמצאת המציאה.
המוצא מציאה במונית ראוי שיביאנה לתחנת המוניות כי
המאבד ודאי יפנה אליהם.

אם אדם הכריז על מציאה בערך חודש ואיש לא בא לקבלה.
צריך לקרוא לשלושה אנשים מבינים ולהגיד להם שמצא חפץ
זה והכריז עליו ואף אדם לא בא לדורשו ועיי"כ מבקש מהם
לשום לו מה שווי החפץ ואח"כ ירשום בפנקסו את פרטי העניין
ואת השווי שבו העריכו את החפץ ויוכל להשתמש בחפץ
כבשלו.

ואם ברבות הימים ימצא בעל האבדה צריך להשיב לו רק את
סכום הכסף שבו הוערך החפץ וכמובן אם רוצה להחמיר
ולהחזיר החפץ עצמו תבוא עליו ברכה.
באשר לנהג המונית המציאה אינה שייכת לו שלא כיוון
שהמונית תקנה עבורו את החפץ.

ג. שאלה: איך למשוך ילדים לבוא לבית כנסת?
תשובה: משה רבינו קבע לנו יסוד בהלכות תפילה ועבודת ה',
"בנערנו ובזקנינו נלך" וצריך האב להשגיח ולהביא את ילדיו
במתק שפתים לבית הכנסת.

ברור שילד גדול לא יתרגש מסוכריה, אבל קטנים בודאי יחפצו
בזה ויתן להם ממתקים שאינם מזיקים לבריאותם.
ומותר לאב להתאחר קצת לתפילה, כדי שיספיק לזרז את בניו
ולהביאם לבית הכנסת ויעשו האב והאם ככל יכולתם
והשפעתם להביא את הילדים הקטנים לבית הכנסת ואף אם
יבואו לשם ממתק. מתוך שלא לשמה יבאו לשמה וכן יביאום
לקידוש ולכל דבר מצוה, ויזכו לבנים יראי שמים ותלמידי
חכמים.

ד. שאלה: האם בימינו מותר להשתמש בירק כמו חסה
כוסברה שאינו גדל בגידולים המיוחדים ללא תולעים של גוש
קטיפה?

תשובה: הזכרתי כמה וכמה פעמים שחסד גדול עשה עמנו
הקב"ה ששלח לנו את היהודים היקרים מגוש קטיפה שמזכים
אותנו בירקות ללא תולעים. וכשם שהם מזכים את עם ישראל
לאכול ירקות ללא תולעים, כן ה' יגן עלינו מכל שונאינו
והקמים עלינו וישמור ויגן עליהם ועלינו מכל צרה אמן.
באופן מעשי, אסור היום להשתמש בירק רגיל ואין לומר שכמו

